

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ESIPP

EQUITY AND SOCIAL INCLUSION THROUGH
POSITIVE PARENTING

НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА ЕДУКАЦИЈА НА РОДИТЕЛИ (ПЕР)

Еднаквост и социјална инклузија преку позитивно родителство

ВОВЕД

Аутизмот е доживотна состојба која засегнува околу 1% од популацијата (или околу 7.5 милиони европски граѓани), како и оние кои живеат со нив и се грижат за нив.

Присуството на аутизмот може да биде крајно предизвикувачко за родителите и другите членови на семејството, а аутизмот е идентификуван како предизвикувач на поголем семеен и родителски стрес од било која друга попреченост. Состојбата може да ги оспори традиционалните стилови на родителство и да ги натера родителите да се чувствуваат обесхрабено и немоќно. Присуството на аутизам во рамките на семејството може негативно да влијае на образовните достигнувања, можностите за вработување и социјалното вклучување на мајките, татковците, браќата и сестрите и на самите поединци со аутизам.

Учењето на родителите да ја разберат состојбата и ефикасно да работат со училиштата и другите професионалци, се покажа како ефикасно во подобрувањето на исходите за лицата со аутизам и нивните семејства. Сепак, и покрај тоа што програмите за едукација на родители се развиени, на пример во Западна Европа и САД, има малку или никаква достапност на такви програми или материјали во многу области во Европа, на пример во регионот на Балканот и Источниот Медитеран.

Со цел да се реши оваа нееднаквост, беше развиено стратешкото партнерство на ЕСИПП, кое вклучуваше универзитети, невладини организации и родители на деца со аутизам. Целите на ова партнерство се:

- Да се развие модел базиран на докази за спроведување едукација на родители на деца со аутизам што може да се користи во цела Европа;
- Да се развие наставен план и еколошки валидни материјали за обука на родителите;
- Да се користат овие материјали за да се обезбеди едукација на родители во семејствата кои живеат со аутизам во областите каде што претходно било тешко или невозможно да се пристапи: Хрватска, Кипар и Република Македонија;
- Да се оцени ефективноста на материјалите и влијанието на обуката користејќи квантитативно и квалитативно собирање и анализа на податоците;
- Да се споделат наставните програми, алатки и материјали со учесниците и се дадат препораки за креаторите на политиките и оние кои донесуваат одлуки.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

За да се идентификува содржината на наставниот план на овој модел, беа преземени голем број активности. Беше направен преглед на литература за едукација на родители кај аутизмот (Preece и Trajkovski, 2017), како и интернет пребарување и ревизија на сегашните модели за едукација на родители. Оваа активност идентификуваше

- Домен I: Свесност и општи информации;
- Домен II: Комуникација;
- Домен III: Посебни пристапи;
- Домен IV: Грижа за себе и однесување;
- Домен V: Социјализација и односи;
- Домен VI: Слободно време и рекреација.

Родителите во Хрватска, Кипар и Македонија беа анкетирани во врска со нивните интереси и потреби за обука. Испитаниците покажаа висок интерес за едукативни семинари и работилници за родители, со речиси 90% кои сакаат да присуствуваат на вакви настани. Имаше некои национални разлики меѓу одговорите на родителите, со статистички значајни разлики меѓу земјите во 13 тематски области во сите 6 домени. Ова го поддржува концептот дека ниту еден единствен модел за обука не би бил соодветен во трите земји, и дека мора да се разгледа локалната содржина и локалните методи за спроведување на тренингот.

Партнерството им даде приоритет на обуките во области каде што >60% од испитаниците покажаа интерес. Осум такви области беа идентификувани во однос на Кипар, 12 за Хрватска и 21 за Македонија. Пет теми беа идентификувани како области на потреба за обука од страна на >60% од испитаниците во сите три земји. Тоа беа:

- Стратегии за подобрување на комуникацијата на моето дете (Домен II);
- Стратегии за олеснување на интеракцијата на моето дете со други деца (Домен V);
- Сензорна интеграција и развој (Домен III);
- Општи информации за стратегиите за управување со однесувањето (Домен IV);
- Идентификување и / или развој на можности за социјализација (Домен V).

Активностите за развој на наставната програма фокусирана на овие тематски области (се разбираат внимателно и се обидуваат да ги адресираат другите приоритетни теми во рамките на одделните земји). Овие пет теми опфаќаат: комуникација, социјализација, сетилни прашања и однесување. Ова се основните тешкотии кај аутизмот, и не е за изненадување тоа што тие се идентификувани како важни. Овие теми се сметаат за клучни во обуката на родители и интервенциите фокусирани на комуникација, играње со врсници и позитивни, проактивни пристапи кон проблематичното однесување се идентификувани како образовни приоритети за децата со аутизам од Националниот истражувачки совет (2001). Табелата 1 подолу идентификува како клучните родителски приоритети се интегрирани во рамките на модулите на програмата.

ТАБЕЛА 1. ПРИОРИТЕТИ ОПФАТЕНИ ВО РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ЕДУКАЦИЈА НА РОДИТЕЛИТЕ

Домен	Опис	Каде да се обрати?
Темите идентификувани како области на потреба за обука од страна на > 60% од испитаниците во секоја земја		
Домен II	Стратегии за подобрување на комуникацијата на моето дете	Модул 4: Истражување на комуникација
Домен V	Стратегии за олеснување на интеракцијата на моето дете со другите деца	Модул 5: Социјален развој и интеракција
Домен III	Сензорна интеграција и развој	Модул 3: Управување со сензорните чувствителности
Домен IV	Општи информации за стратегиите за управување со однесувањето	Модул 2: Практични стратегии за управување со однесување преку визуелна структура Модул 6: Разбирање и управување со предизвикувачкото однесување
Домен V	Идентификување и / или развој на можности за социјализација	Модул 5: Социјален развој и интеракција
Дополнителни приоритетни области: идентификувани од > 60% од испитаниците во Хрватска и Македонија		
Домен II	Свесност и помош во заедницата	Треба да се решат од страна на локалните тренери
Домен V	Прашања за социјализација на семејството и општествениот живот	Модул 5: Социјален развој и интеракција
Дополнителни приоритетни области: идентификувани од > 60% од испитаниците во Кипар и Македонија		
Домен V	Стратегии за олеснување на интеракцијата на моето дете со другите членови на семејството	Модул 5: Социјален развој и интеракција
Дополнителни приоритетни области: идентификувани од > 60% од испитаниците само во Македонија		
Домен IV	Стратегии за справување со сексуалноста и релевантни адолесцентни прашања	Само неосновна обука
Домен II	Методи на висока технологија со алтернативна комуникација (AAC): (на пр дигитални уреди)	Модул 4: Истражување на комуникација (вербална дискусија)
Домен II	Методи на ниска техничка алтернативна комуникација (AAC): (картички, табли, потпишување)	Модул 4: Истражување на комуникација
Домен IV	Стратегии за менување на специфично однесување дома и во заедницата	Модул 2: Практични стратегии за управување со однесување преку визуелна структура Модул 6: Разбирање и управување со предизвикувачкото однесување
Домен IV	Прашања на сексуалност и / или односи	Само неосновна обука
Домен VI	Структурирање на домашната средина за безбедни и интересни забавни активности	Модул 5: Социјален развој и интеракција
Домен IV	Стратегии за развој на вештини за самогрижа на детето	Модул 2: Практични стратегии за управување со однесување преку визуелна структура Само неосновна обука
Домен IV	Структурирање домашна средина за поддршка на развој на вештини и однесување	Модул 2: Практични стратегии за управување со однесување преку визуелна структура Модул 6: Разбирање и управување со предизвикувачкото однесување

ЕСИПП НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Проектните партнери развија програма за обука, претставена во серија од шест модули, која има за цел:

- да ги поддржува родителите да развијат разбирање за природата, презентацијата и искуството за аутизмот
- ги негува родителите за да развијат низа стратегии кои може да се спроведат за да помогнат во решавањето на некои од многуте потреби со кои се соочуваат овие деца и нивните семејства.

Содржината на секој модул ја претставува последната најдобра практика препознаена од страна на експертите од областа на аутизмот, како и вклучување на перспективите и индивидуалните извештаи на поединци за самиот аутизам. Се надеваме дека учеството во модулите ќе ја развие родителската доверба, помагајќи им во изготвувањето и спроведувањето на стратегии за самопомош, кои ќе одат на некој начин кон олеснување на големите барања за грижа за децата со аутизам.

Секој модул е дизајниран да го зголеми знаењето на родителите, врз основа на информациите научени во претходните модули и продолжување понатаму. Содржината на модулите ја промовира употребата на позитивни стратегии и се темели на следните теми: вовед во состојбите од аутистичен спектар, однесување, употреба на визуелна структура, сетилни прашања, комуникациски предизвици и градење на социјални вештини. Покрај тоа, беа додадени три несуштински модули за да се задоволат барањата за информации за проблемите со пубертетот, како и за проблеми со спиењето и исхраната.

ЦЕЛИ НА ШЕСТЕ МОДУЛИ

Модул 1: ВОВЕД ВО АУТИСТИЧЕН СПЕКТАР НА НАРУШУВАЊА

Целите за овој модул се:

- Да се воспостави заедничко разбирање и знаење за аутистичниот спектар на нарушувања
- Да им се помогне на родителите да го разберат единствениот профил на разлики, предности и тешкотии за нивното дете.

Активностите укажуваат на тоа што родителите веќе знаат за состојбата и им даваат шанси родителите повеќе да размислуваат во детали за презентацијата на аутизмот на своето дете.

Модул 2: ПРАКТИЧНИ СТРАТЕГИИ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ОДНЕСУВАЊЕ ПРЕКУ ВИЗУЕЛНА СТРУКТУРА

Целите за овој модул се:

- Да им се помогне на родителите да ја искористат силата на визуелно учење на детето за да го зголемат разбирањето и да го намалат стресот.
- Да се развие свест за различните видови визуелна структура која може да биде корисна за лицата со аутизам:
 - Физичка структура (средина)
 - Распоред (што да се направи и кога)
 - Работни системи (како да го направите тоа, раздвојување на индивидуална задача во визуелни чекори)
 - Визуелни потсетници (објекти, фотографии, слики и зборови).

Родителите имаат можност да разгледаат различни визуелни инструкции и распоред, и се охрабруваат да направат слични, соодветни материјали за поддршка кои ќе бидат корисни за нивното дете.

Модул 3: УПРАВУВАЊЕ СО СЕНЗОРНИ ЧУВСТВИТЕЛНОСТИ

Целите за овој модул се:

- Да се идентификуваат и дискутираат 7-те сетила и како може да се прикаже хипер и хипо чувствителност.
- Да се разбере како сетилните разлики можат да влијаат на однесувањето.
- Да научат стратегии и да развиваат "алатки" за справување со влијанието на сетилните чувствителности.

Родителите учествуваат во активности со кои го зголемуваат своето знаење за сетилата и како нивните деца можат да бидат засегнати поради нивниот аутизам. Родителите се охрабруваат да развијат сензорен профил на нивното дете и да можат да користат методи за да помогнат во решавањето на тие посебни сензорни потреби.

Модул 4: ИСТРАЖУВАЊЕ КОМУНИКАЦИЈА

Целите за овој модул се:

- Да се истражи развојот и целта на комуникацијата.
- Да се разбере како може состојбите на аутистичниот спектар да влијаат врз експресивната и рецептивната комуникација.
- Да научат стратегии за поддршка на комуникациски и комуникациски развој.

Родителите ќе имаат можност да практикуваат различни методи за комуникација за невербалните деца, како што се размена на слики и поедноставен знаковен јазик.

Модул 5: ПОЗИТИВНИ ПРИСТАПИ КОН СОЦИЈАЛЕН РАЗВОЈ И ИНТЕРАКЦИЈА

Целите за овој модул се:

- Да се развие разбирање за социјалните разлики поврзани со аутистичниот спектар.
- Да се разбере како развојот на вештините за игра ги поткрепува успешните социјални интеракции.
- Да се истражат практичните стратегии кои го помагаат развојот на игра и социјалните вештини.

Родителите учат како да користат секојдневни материјали (како што се огледала), играчки и игри кои можат да се користат за да се поттикне социјалната интеракција кај нивните деца. Родителите се учат да се обидат и да влезат во светот на интересите на своето дете, наместо да се обидуваат да го поништат таквото однесување. Ова развива можности за вистинска интеракција со нивното дете.

Модул 6: РАЗБИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ПРЕДИЗВИКУВАЧКО ОДНЕСУВАЊЕ

Целите за овој модул се:

- Да се разгледа како аутизмот и карактеристичните разлики кои може да влијаат врз нивното однесување
- Да се истражат основните причини зошто би можело да се појави предизвикувачко однесување
- Да се идентификуваат практични стратегии за спречување, управување и намалување на предизвикувачкото однесување.

Оваа сесија ги спојува знаењата и разбирањето развиени во претходните сесии за да ги идентификува овие стратегии (на пример, визуелни инструкции).

НЕСУШТИНСКИ МОДУЛИ

Исто така е идентификувано дека пакет несušтински дополнителни модули може да биде корисен за семејствата во различни фази или со различни потреби. Овие беа идентификувани преку првичното истражување, преку дискусија со семејствата за време на обуките, и во дискусија со советодавната група на ЕСИПП (составена од претставници на практичари, родители и самозастапници). Потенцијалните дополнителни модули се:

- Истражување на проблемите со храна / оброци
- Истражување на проблеми со спиењето
- Истражување на прашања поврзани со пубертетот и адолесценцијата
- Подготовки за возрасниот период од животот
- Споделување на дијагнозата со поединецот
- Помагање на семејствата за решавање на нивните емоционални потреби

Бидејќи во рамките на проектот ESIPP не можеше да се развијат материјали за сите овие теми, беа развиени материјали за решавање на првите три, а тие беа тестирани во сите земји учеснички.

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПРАШАЊАТА ЗА ИСХРАНА

Целта на оваа сесија е да се развие свест за сите сензорни, социјални, флексибилни и комуникациски прашања кои можат да влијаат врз јадењето на врамнотежена исхрана и успешни оброци. Потоа се испитуваат практичните стратегии за да се помогне во решавањето на идентификуваните проблеми.

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПРАШАЊАТА ЗА СПИЕЊЕТО

Целта на оваа сесија е да се истражи влијанието на анксиозноста, физичките разлики, вежбањето и исхраната на лошите спиење. Стратегиите за помош како што се менување на животната средина во спалната соба, рутините за спиењето, справување со причините за вознемиреност и развој на релаксација се разгледани подетално.

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПРАШАЊАТА ЗА ПУБЕРТЕТОТ И АДОЛЕСЦЕНЦИЈАТА

Целта на оваа сесија е да им се овозможи на родителите да ги адресираат потребите кои се директно поврзани со појавата на пубертетот кај нивните деца кои имаат аутизам. Ова вклучува многу предизвикувачки теми како што се прашањата за хигиената и сексуалноста.

Тие не се дел од основната наставна програма на ЕСИПП и не се презентирани во рамките на материјалите за обука на Еразмус + или ЕСИПП платформите.

МЕТОД НА СПРОВЕДУВАЊЕ

Целта е да се создаде опуштена и неформална атмосфера каде што родителите се чувствуваат удобно и можат да се дружат со други родители и да запознаваат нови луѓе за време на паузите.

Постојат различни практични активности и видео клипови кои се користат во секоја сесија на програмата за подобрување на интеракцијата меѓу родителите и обучувачите. Анегдоти од реалниот живот се користат насекаде и тие природно ги илустрираат поентите што се прават. Родителите се охрабруваат да ги запишуваат прашањата како што мислат за нив во текот на денот и на нив им одговараат обучувачите на крајот од секој ден.

За понатамошни информации, видете ги белешките за тренери кои ги придружуваат обучувачките материјали за Програмата за едукација на родители на ЕСИПП.

За повеќе информации за програмата ве молиме контактирајте со:

University of Northampton

David Preece

Email: david.preece@northampton.ac.uk

Macedonian Scientific Society for Autism

Vladimir Trajkovski

Email: vladotra@fzf.ukim.edu.mk

European University Cyprus

Eleni Theodorou

Email: E.Theodorou@euc.ac.cy

Target Autism Training and Consultancy Ltd

Ron Fortuna

Email: ron@tragetautism.co.uk

University of Zagreb

Jasmina Stošić

Email: jasmina.stosic@erf.hr

Centar za Autizam

Ana Ružić

Email: aruzic1803@gmail.com

Autism Europe

Aurélie Baranger

Email: aurelie.baranger@autismeurope.org

Autism Assessment Support Practice

N.C.D. Calloway Continuing Education Ltd

Nefi Charalambous Darden

Email: nefi_jessy@yahoo.com

University of Zagreb
Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences

